

Mensen zonder geldige verblijfsstatus

24 juni 2026

Inhoud presentatie

- Groep en omvang
  - Voorzieningen
  - Van BBB naar LVV
  - Rechtszaak
  - Europees Verdrag Rechten van de Mens.
  - Migratiepact en terugkeer
  - Strafbaarstelling
- Huidige dienstverlening en samenwerking:
- Opvang kwetsbaren
  - Winteropvang
  - Gezinnen en slachtoffers
mensenhandel / huiselijk geweld

Wat weten we over hen?

Gegevens UU en EUR in opdracht van WODC (2026, gegevens t/m 2023);

- 20.000 ongedocumenteerde personen in NL – dalende trend vanaf 2018.
- Gebaseerd op politiedata over aan- en staandehoudingen.
- Aandeel vrouwen 6-12% Europees, 12-22% van buiten Europa.
- NGO's geven aan dat de aantallen hoger liggen

Verblijfsstatus:

1. Uitgeprocedeerd
2. Tijdelijk verblijfsrecht verlopen
3. Nooit verblijfsrecht aangevraagd
4. Ongedocumenteerd (geen geboortepapieren, geen nationaliteit)

Komen vaak pas in beeld bij verlies van inkomsten/onderdak/netwerk & gezondheid

In Rotterdam; aantal onbekend. ETHOS telling van daklozen; uitkomsten in najaar.

Vreemdelingenketen

Ministerie van Justitie en Veiligheid; Directoraat-Generaal Migratie.

Instanties voor personen zonder rechtmatig verblijf

**Immigratie- en
Naturalisatiedienst
(IND)**
Beslist over verblijf en
Nederlandschap.

**Centraal Orgaan opvang
asielzoekers (COA)**
Regelt opvang en begeleiding asiel-
zoekers en (kwetsbare) ongedocu-
menteerden (locatie: Ter Apel)

**Dienst Terugkeer en Vertek
(DTenV)**
Helpt bij terugkeer naar land
van herkomst.

- AVIM (afdeling vreemdelingenpolitie, identificatie en mensenhandel)
- Koninklijke Marechaussee
- Landelijke en provinciale regietafels

NB: geen taken en bevoegdheden voor lagere overheden

Verdragen (EVRM, IVKR)

Europese Unie: Richtlijnen en Verordeningen

Nationale wetgeving: de Vreemdelingenwet,

Lokale regelgeving: verordening

Voorzieningen voor mensen zonder geldige verblijfsstatus:

Geen recht op voorzieningen

Zonder verblijfstatus géén aanspraak op voorzieningen, behalve bij:

Medische noodzakelijke zorg

Via huisarts/straatarts/
ziekenhuis, vergoed via CAK

Onderwijs

Toegang tot alle scholen + mbo/
hbo/wo tot 18 jaar.

Maatregelen in het belang van de volksgezondheid

Zoals onderdak tijdens COVID19

Rechtsbijstand

Via Raad voor Rechtsbijstand
of NGO's.

- Aanspraken afgeleid van internationaal recht
- Koppelingsbeginsel (geen recht op voorzieningen, art.10 Vw)

Historie; van BBB naar LVV naar...?

- Tot 2019 conform landelijk gedoogbeleid een bed-bad-brood voorziening
- 2019 – 2024: pilot LVV (mandaat rijksoverheid), **gericht op perspectief**
  - Onderdak onder voorwaarden; waaronder meewerken aan traject (verblijf of terugkeer).
  - Nauwe samenwerking lokaal (opvang / juridisch / medisch) en Rijk (IND, DT&V en AVIM)

**Langdurig verblijf; een kleine, (zeer) kwetsbare groep
soms nog uit BBB**

- 1 jan 2025: LVV is stopgezet door het Rijk
  - het mandaat voor de 5 pilotgemeenten is door J&V ingetrokken
  - samenwerking met Rijk (IND) en AVIM is gestopt, ook gegevensdeling

Bezwaar en beroep tegen stopzetting LVV

- 1 jan 2025: Mandaatbesluit LVV ingetrokken door het Rijk, de meeste deelnemers zijn tegen hun beëindigingsbesluit LVV in bezwaar en vervolgens beroep gegaan.
- Voorlopige Voorziening: opvang (vergelijk Bed-Bad-Brood) tot uitspraak
- Zowel Rijk als de advocaat van de vier met VBL zijn in hoger beroep bij de afdeling bestuursrechtspraak Raad van State.

**Uitspraak rechtbank
op 24 april 2026;
- 17 personen gegrond
- 4 personen ongegrond
(ivm aanbod VBL).**

EVRM – wat moet het Rijk bieden?

Uit de uitspraak van de rechtbank 24 april 2026 (17 personen):

Strijd met artikel 4 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 3 Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).

Luiden beiden: 'niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen'.

Vaste rechtspraak: lidstaten in beginsel niet verplicht zijn om woonruimte of medische en sociale voorzieningen aan te bieden aan vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf of recht op rijksopvang.

Schending indien sprake is van onverschilligheid van de autoriteiten van een lidstaat ten aanzien van een persoon die volledig afhankelijk is van overheidssteun, die buiten zijn wil en zijn persoonlijke keuzen om terecht zou komen in een toestand van zeer verregaande materiële deprivatie.

-personen zijn allen kwetsbaar; de *combinatie van omstandigheden maakt dat eisers allen volledig afhankelijk zijn van de overheid voor hun meest elementaire levensbehoeften: eten, zich wassen en beschikken over woonruimte.*

-rechtbank: daarom een zorgplicht voor het ministerie: -Het ministerie moet een nieuw besluit op het bezwaar nemen en daarbij wél een alternatief aanbieden, BBB of VBL (voldoet).

Asiel- en migratiepact en terugkeerbeleid

EU Asiel- en MigratiePact: 1 richtlijn en 9 verordeningen.

Controle aan de buitengrenzen, asielgrensprocedure (binnen max. 12 weken na afwijzing terugkeer/ terugkeerhubs), snellere en strengere asielprocedures, solidariteit tussen landen:

Europees terugkeerbesluit

Terugkeer derdelanders: geregeld in de Terugkeerrichtlijn van de EU en de Vreemdelingenwet

Bestaat uit:

Terugkeerverplichting /Terugkeerbesluit (+ vertrektermijn) / Inreisverbod / Zelfstandig vertrek met toezicht (DT&V, IOM) / Zelfstandig vertrek zonder toezicht / Vreemdelingenbewaring (VBL) /

Gedwongen terugkeer / Overdracht aan ander EU-lid (Dublin-Vo)

Wetsvoorstel terugkeer en vreemdelingenbewaring: bevat verplichtingen om mee te werken aan terugkeer; het vaststellen van hun nationaliteit of het verkrijgen van noodreisdocumenten, op straffe van gevangenisstraf of boete.

Vergroting groep die ongewenst verklaard kan worden.

Terugkeerverplichting: bestuursrechtelijk

Illegaal verblijf nu niet strafbaar

Tenzij: inreisverbod of ongewenst verklaring; vreemdeling moet Nederland onmiddellijk verlaten en mag niet terugkeren. Hulpverlening aan iemand die ongewenst verklaard is, is al strafbaar.

Wijziging vreemdelingenwetgeving: strafbaarstelling illegaal verblijf

De gesneuvelde Asielhoudmaatregelenwet (feitelijk een wijzigingsvoorstel Vw+AWB)

Hulpverleners wel/niet strafbaar + medisch beroepsgeheim

De huidige opvang (oud LVV) door gemeente

21 plekken

Samenwerking;

Straatartsen

SDT

Informeel casusoverleg

ROS, Pauluskerk, Rode Kruis

Vreemdelingenloket (gemeente)

Informatie, casusregie, ketenregie

Naast personen met voorlopige
voorziening:

3-4 kwetsbare personen (niet in beroep)

2 bedden voor artikel 64 (aanvraag
verblijf ivm medische behandeling)

➤ **Signalen o.a. van straatartsen;
meer / betere plekken nodig voor
kwetsbaren**

NGO's in Rotterdam

Pauluskerk

- Dagopvang en activiteiten
- Ondersteuning en hulp
- Medische spreekuren

- Ondersteuning
ongedocumenteerden
- Activiteiten
- Taallessen
- Terugkeertrajecten met IOM

Juridisch advies

Hulp en advies

Boodschappen

Kortdurende

hotelovernachtingen

- Periode 1 november tot 1 april
- Gevoelstemp <0 g, afstemming met de G4
- Volkelstraat met 175 plekken, verdeeld over 6 slaapzalen

Winter 2025/2026

- Aantal nachten open: 82
- Bezetting: gemiddeld 105 (52 min- 137 max)
- Aantal unieke personen: 1.041
- Aandeel zonder geldige verblijfsstatus onbekend.
- Een groot deel niet bekend als buitenslaper.

Overige groepen ongedocumenteerd met toegang tot opvang

Dakloze gezinnen

1. Verwezen naar Gezinsopvang van COA
2. Als kinderen de Nederlandse nationaliteit hebben; mogelijk Chavez verblijfsrecht voor de ouders.
  - Mogelijk regulier toegang tot maatschappelijke opvang voor gezinnen

Slachtoffer van mensenhandel;

- Bedenktijd en noodbedden AVIM
- Aangifte doen
- B8/B9 procedure, tijdelijke verblijfsstatus.
- Voortgezet verblijf
- Toegang tot opvang Humanitas

Huiselijk geweld

- Verdrag van Istanbul
- Mogelijkheid aanvraag verblijfsvergunning op humanitaire gronden.
- Toegang crisisopvang slachtoffers HG Wmo2015

An aerial photograph of a city skyline at sunset. The foreground is filled with dense, multi-story residential buildings with dark roofs and light-colored facades. In the background, a variety of skyscrapers are visible against a vibrant orange and yellow sky. A construction crane is visible among the buildings. The word "Vragen?" is written in a large, white, sans-serif font across the center of the image.

Vragen?